

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๕๓

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิมเสถียร	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปรกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สัจจทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ แห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางชื่นสุมน นิวาทวงษ์
๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางสาวสุจิตตา มโหธร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๒. นายวิชัยพล ฉวีวรรณ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ด้วยคณะกรรมการวิชาการของสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีหนังสือขอเชิญประธานและกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเข้าร่วมโครงการสัมมนา เรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ....” ในวันอังคาร ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ – ๐๔.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องรับรอง ๑-๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

ในการนี้ กรรมการท่านใดสนใจขอให้แจ้งความประสงค์ที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๕๒ วันพุธ ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา**พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ**

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. .... รายงานผลการประชุมคณะอนุกรรมการซึ่งได้พิจารณาประเด็นคำถามเพื่อนำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ณ จังหวัดอุดรธานี โดยคณะอนุกรรมการได้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับวิธีการจับสลากผู้เข้ารับการคัดเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในระดับอำเภอ ว่าหากพรรคการเมืองสามารถเข้าแทรกแซงการคัดเลือกโดยให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกในแต่ละกลุ่มสมยอมกันเพื่อให้บุคคลที่พรรคการเมืองให้การสนับสนุนได้รับเลือกเป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพในระดับอำเภอเพื่อเข้ารับการคัดเลือกในระดับจังหวัดได้จำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้เข้ารับการคัดเลือกในแต่ละกลุ่ม จะทำให้การเลือกในระดับประเทศไม่ว่าจะกำหนดรูปแบบ หรือวิธีการใดก็ตาม จะทำให้มีสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นบุคคลที่มาจากให้การสนับสนุนของพรรคการเมืองจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ซึ่งในประเด็นดังกล่าว คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่าภายใต้บังคับ

บทบัญญัติมาตรา ๑๐๗ ของร่างรัฐธรรมนูญจะมีวิธีการออกแบบกระบวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภาอย่างไร โดยสร้างเงื่อนไขที่ไม่มีลักษณะเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้สมัครเกินความจำเป็นและผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาทุกคนได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา คณะอนุกรรมการควรกำหนดคำถามในลักษณะปลายเปิดเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เช่น ท่านมีวิธีการอย่างไรจะไม่ให้เกิดการสมยอมกันในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือในยี่สิบกลุ่มอาชีพควรประกอบด้วยอาชีพด้านใดบ้าง หรือควรเพิ่มเติมอาชีพใดบ้าง เป็นต้น

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. .... กล่าวว่า คณะอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับวิธีการแนะนำตัวของผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่าจะมีวิธีการอย่างไรเพื่อมิให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างผู้สมัคร เช่น ภายหลังจากการเลือกกันเองในระดับอำเภอแล้ว ต้องส่งรายชื่อของทุกกลุ่มอาชีพเพื่อดำเนินการเลือกในระดับจังหวัดภายในเจ็ดวัน เป็นต้น เพื่อป้องกันปัญหาการสมยอมกันระหว่างผู้ผ่านการคัดเลือกในระดับอำเภอ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการควรกำหนดอัตราโทษสถานหนัก กรณีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภากระทำ ความผิดในลักษณะสมยอมกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า รูปแบบของบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาจะระบุเฉพาะหมายเลขของผู้สมัครเท่านั้น ส่วนรายชื่อของผู้สมัครจะติดประกาศไว้บริเวณหน้าหน่วยเลือกตั้ง ดังนั้น หากเปลี่ยนวิธีการกำหนดหมายเลขผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยกำหนดให้จับสลากหมายเลขของผู้สมัครในช่วงเช้าของวันเลือก อาจเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถป้องกันปัญหาการสมยอมกันก็ได้ หรือกำหนดให้มีการเลือกในวันและเวลาเดียวกันทั้งประเทศก็จะทำให้การสั่งการของพรรคการเมือง เพื่อให้เลือกผู้สมัครที่ตนให้การสนับสนุนกระทำได้ง่ายขึ้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... รายงานผลการประชุมคณะอนุกรรมการซึ่งได้พิจารณาศึกษาหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นคณะกรรมการสรรหา โดยคณะอนุกรรมการมีข้อสังเกตว่า คณะกรรมการสรรหามีวาระการดำรงตำแหน่งหรือไม่ หากกำหนดให้คณะกรรมการสรรหามีวาระการดำรงตำแหน่งควรกำหนดคราวละกี่ปี เนื่องจากคณะกรรมการสรรหาทั้งในส่วนกรรมการสรรหาโดยตำแหน่งและในส่วนกรรมการสรรหาโดยการคัดเลือกของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาวการณ์ หรือมีการเปลี่ยนแปลงบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่าจะมีวิธีการบัญญัติอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่ คณะกรรมการควรกำหนดแนวปฏิบัติไว้ในกฎหมายเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะเหมาะสมมากกว่าการให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้กำหนด เนื่องจากกรณีที่ประธานศาลฎีกา ซึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหาโดยตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุเกษียณอายุหรือเพราะเหตุอื่นก็ตาม ประธานกรรมการสรรหาคนใหม่อาจกำหนดแนวปฏิบัติที่แตกต่างไปจากประธานกรรมการสรรหาคนเดิมจนเกิดปัญหาทางปฏิบัติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการแต่ละคณะควรพิจารณาศึกษาโดยไม่ยึดติดกับเงื่อนไขใดให้คิดหลักการแบบกระดาดเปลา่ หากคณะอนุกรรมการเห็นว่าหลักการเรื่องใดเป็นหลักการที่ดีให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของคณะกรรมการทำให้คณะกรรมการคิดวิเคราะห์ได้ว่าหลักการที่บัญญัติครอบคลุมแล้วหรือไม่

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มพิจารณาดังแต่ร่างมาตรา ๓๓ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ประเด็นการพิจารณา

นางชื่นสมน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า การบัญญัติหลักการในลักษณะเดียวกับร่างมาตรา ๓๓ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยข้อ ๒๙ ได้กำหนดเรื่องอายุความว่า “ในกรณีที่เหมาะสม รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องกำหนดอายุความภายใต้กฎหมายของตนในการเริ่มกระบวนการพิจารณาสำหรับความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญาให้มีระยะเวลานานและกำหนดให้อายุความนั้นนานขึ้นหรือให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้หลบหนีกระบวนการยุติธรรม” จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเพิ่มความเป็นมาตรา ๗๔/๑ บัญญัติว่า “ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ” นอกจากนี้ ได้มีการตรากฎหมายฉบับใหม่ และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต คือ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการควรพิจารณาหลักการให้ได้ข้อยุติว่าควรบัญญัติให้ศาลพิจารณาลับหลังจำเลยซึ่งหลบหนีหรือไม่มาศาล โดยแก้ไขหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๓๒ ฉะนั้นบทบัญญัติในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ไม่จำเป็นต้องบัญญัติซ้ำอีก

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักการที่บัญญัติในวรรคหนึ่งควรคงไว้เพื่อเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามมิให้จำเลยหลบหนี ซึ่งการคงหลักการดังกล่าวไว้ในร่างมาตรานี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายของคณะกรรมการว่ากรณีจำเลยหลบหนี จะไม่นับอายุความ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในวรรคหนึ่งเป็นกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ แต่ประเด็นที่คณะกรรมการควรพิจารณาคือ ควรกำหนดมาตรการเพื่อให้ศาลมีอำนาจดำเนินคดีต่อไปได้แม้จำเลยจะหลบหนี การกำหนดหลักการในลักษณะดังกล่าวจะเหมาะสมหรือไม่ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในวรรคหนึ่งประเด็นอายุความสะดุดหยุดลงหรือไม่จึงไม่ใช่ประเด็นสำคัญ เนื่องจากเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลหากจำเลยหลบหนี อายุความย่อมสะดุดหยุดลงตามหลักการนับอายุความในคดีอาญาทั่วไป ส่วนความในวรรคสองควรคงไว้เนื่องจากเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วหากจำเลยหลบหนี การนับอายุความจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด หากไม่มีบทบัญญัติในวรรคสอง อายุความก็จะยังนับต่อเนื่องแม้จำเลยจะหลบหนีก็ตาม

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กล่าวว่า คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ได้พิจารณาประเด็นเรื่องอายุความและพบข้อมูลว่าในระดับสากลได้ขยายอายุความเป็นสามสิบปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า การขยายอายุความไม่เหมาะสมกับสังคมไทย เช่น หากปล่อยให้เวลาล่วงเลยไปหลังเกิดการกระทำทุจริตเป็นเวลาสี่สิบปีแล้วมีการรื้อฟื้นดำเนินคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ย่อมไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา เนื่องจากพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีอาจสูญหายหรือถูกทำลายไปหมดแล้ว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในอดีตประเทศญี่ปุ่นขอให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดนบุคคลสำคัญซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลาเกือบสามสิบปี ซึ่งถือว่าขาดอายุความตามกฎหมายอาญาของประเทศไทยแล้ว แต่ได้รับการชี้แจงจากรัฐบาลประเทศญี่ปุ่นว่ากรณีผู้ต้องหาซึ่งหลบหนีออกนอกประเทศกฎหมายภายในประเทศญี่ปุ่นบัญญัติให้อายุความสะดุดหยุดลงเนื่องจากอำนาจรัฐไม่สามารถดำเนินการได้ เว้นแต่เป็นการหลบหนีภายในประเทศอายุความยังคงเริ่มนับต่อเนื่องโดยถือว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการในวรรคสองของร่างมาตรานี้กรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ ให้อายุความสะดุดหยุดลงซึ่งเป็นหลักการที่ดีกว่าหลักการเรื่องการนับอายุความของประเทศญี่ปุ่น ส่วนปัญหาเรื่องพยานหลักฐานต่างๆ ที่อาจสูญหายหรือกรณีพยานบุคคลเสียชีวิตก่อนที่จะจับตัวจำเลยหรือจำเลยเข้ามาขอตัวต่อสู้คดีก็ตาม ปัญหาจะไม่เกิดขึ้นหากบัญญัติให้ศาลมีอำนาจพิจารณาลับหลังจำเลยในกรณีที่จำเลยหลบหนีได้ ดังนั้นวรรคสองควรบัญญัติหลักการเพิ่มเติมกรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ ไม่ว่าจำเลยจะหลบหนีช่วงเวลาใดก็ตาม มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๓

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน

หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลย รายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร

ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกต ความว่า “และถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร” ในวรรคสอง ไม่ชัดเจนว่ามีความประสงค์ใด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ แสดงความเห็น ว่า แม้ศาลจะพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวก็ตาม บทบัญญัติในวรรคหนึ่งได้บัญญัติบทกำหนดโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่หลบหนีนั้นด้วย ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไปหากผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว จะไม่มีการกำหนดบทกำหนดโทษ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่บัญญัติวรรคสองเพื่อรองรับความว่า “ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ที่บัญญัติในวรรคหนึ่งซึ่งได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว แม้คดีนั้นศาลจะพิพากษายกฟ้องก็ตาม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๔

มาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ เมื่อได้มีคำสั่งประทับฟ้องแล้วให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลย และนัดคู่ความมาศาลในวันพิจารณาคดีครั้งแรก

นับแต่วันที่จำเลยได้รับสำเนาฟ้องให้จำเลยมีสิทธิขอตรวจและขอคัดสำเนาเอกสารในสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในวันพิจารณาคดีครั้งแรก เมื่อจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้บันทึกไว้ ถ้าจำเลยไม่ให้การก็ให้บันทึกไว้ และถ้าจำเลยให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การ ก็ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานโดยให้โจทก์และจำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน

กรณีที่จำเลยทราบนัดพิจารณาคดีครั้งแรกโดยชอบแล้วไม่มาศาล ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปโดยถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ

ในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง แม้ข้อหาที่จำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานที่เบากว่านั้น ศาลอาจเรียกพยานหลักฐานมาไต่สวนต่อไปเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า ความว่า “เมื่อจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง” ในวรรคสาม ซึ่งเป็นความที่บัญญัติลักษณะเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นต้นมา โดยในขณะนั้นเทคโนโลยีไม่ทันสมัยไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลเพื่อยืนยันตัวบุคคลดังเช่นในปัจจุบัน ดังนั้น ในอดีตการยืนยันตัวบุคคลว่าเป็นจำเลยจริงหรือไม่ศาลจะใช้วิธีการสอบถามบุคคลเพื่อยืนยันว่าบุคคลที่อยู่ต่อหน้าศาลเป็นจำเลยจริง ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีทันสมัยสามารถตรวจสอบยืนยันข้อมูลได้ทันที ดังนั้น ความในวรรคสามจำเป็นต้องบัญญัติความว่า “เมื่อจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง” หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “เมื่อจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง” ในวรรคสามจำเป็นต้องบัญญัติไว้เนื่องจากหากศาลเกิดข้อสงสัยว่าบุคคลที่อยู่ต่อหน้าศาลเป็นจำเลยจริงหรือไม่ ศาลอาจสั่งให้ตรวจสอบ เช่น การตรวจสอบลายนิ้วมือ หรือการตรวจพิสูจน์ DNA เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการพิจารณาให้ศาลสามารถพิจารณาคดีกลับหลังจำเลยได้ ร่างมาตรา ๓๕ อาจต้องบัญญัติใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการในเรื่องการพิจารณาลับหลังจำเลย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๕

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ ให้โจทก์จำเลยยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอก่อนวันพิจารณาตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

การยื่นบัญชีระบุพยานเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษา เมื่อสามารถแสดงเหตุสมควรว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดี”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ ในวันตรวจพยานหลักฐาน ให้โจทก์จำเลยส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาล เพื่อให้อีกฝ่ายตรวจสอบ เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น หลังจากนั้นให้โจทก์จำเลยแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อองค์คณะผู้พิพากษา

ในกรณีที่มีได้มีการโต้แย้งพยานหลักฐานใด องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งให้รับฟังพยานหลักฐานนั้น โดยไม่ต้องไต่สวนก็ได้ แต่หากมีการโต้แย้งพยานหลักฐานใดหรือเมื่อศาลเห็นเองให้องค์คณะผู้พิพากษาดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... สอบถามว่า คำว่า “ศาล” กับคำว่า “องค์คณะผู้พิพากษา” ในร่างมาตรานี้ เหตุใดจึงบัญญัติใช้คำแตกต่างกัน เนื่องจากร่างมาตรานี้การใช้คำว่า “องค์คณะผู้พิพากษา” แตกต่างจากแนวทางการดำเนินการของศาลในการพิจารณาคดีทั่วไปที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันกรณีการตรวจพยานหลักฐานซึ่งไม่ต้องตรวจสอบโดยองค์คณะผู้พิพากษาทั้งคณะแต่อาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาทำหน้าที่ตรวจพยานหลักฐานก็ได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๘ วรรคสองบัญญัติความว่า “ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนมีอำนาจดำเนินการตามมติขององค์คณะผู้พิพากษาและเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาอีกสองคน มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ที่มีได้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้” ในร่างมาตรานี้ กรณีการตรวจพยานหลักฐานซึ่งไม่ใช่การวินิจฉัยชี้ขาดคดีจึงใช้คำว่า “ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า การพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ มีการบัญญัติลักษณะเดียวกับร่างมาตรา ๓๗ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้รับทราบจากการชี้แจงจากผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญว่า คำว่า “ศาล” หมายถึงตัวสถาบันหรือองค์กร ซึ่งต่างกับคำว่า “องค์คณะ” หมายถึงตัวบุคคล ดังนั้น จะต้องพิจารณาจากบริบทในขณะนั้นว่าความมุ่งหมายจะหมายถึงตัวองค์กรหรือตัวบุคคล

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “ศาล” มิได้หมายถึงบัลลังก์พิจารณาคดีแต่หมายถึงสถาบันหรือองค์กรที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาซึ่งรวมถึงตัวบุคคลด้วย อย่างไรก็ตาม ตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใดร่างมาตรานี้จึงใช้คำว่า “ศาล” กับคำว่า “องค์คณะผู้พิพากษา” มีความประสงค์อย่างไร แตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... กล่าวว่า แนวปฏิบัติในการตรวจสอบพยานหลักฐานของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง องค์คณะผู้พิพากษาจะมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบพยานหลักฐาน ความในร่างมาตรานี้ยังคงรูปแบบวิธีปฏิบัติแบบเดิมที่เป็นแนวปฏิบัติตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ซึ่งทำให้กรอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวไม่ชัดเจนว่าการตรวจพยานหลักฐานของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีแนวทางอย่างไร

นายธนาวุฒิ สัจจทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๒๓ ที่ศาลยุติธรรมเสนอให้มีตำแหน่งเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการให้มีเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยเหลือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในการดำเนินคดี ควรกำหนดให้ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้ทำหน้าที่จะเหมาะสมมากกว่า

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๗

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ต้องมีการไต่สวน ให้องค์คณะผู้พิพากษากำหนดวันเริ่มไต่สวนโดยให้โจทก์จำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีจำเลยแต่งตั้งทนายความให้ส่งหมายนัดให้ทนายจำเลยแทนได้ ถ้าจำเลยไม่มีทนายให้ส่งไปยังภูมิลำเนาของจำเลย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๓๘

มาตรา ๓๙

“มาตรา ๓๙ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้องค์คณะผู้พิพากษาสอบถามพยานบุคคลเอง โดยการแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งจะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม

การถามพยานตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า การถามพยานตามวรรคหนึ่งคู่ความสามารถใช้คำถามนำได้หรือไม่ นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า รูปแบบการบัญญัติร่างมาตรานี้บัญญัติรวมกันระหว่างการถามพยานของศาลกับการถามพยานของคู่ความทำให้บทบัญญัติในร่างมาตรานี้ไม่มีความชัดเจนเนื่องจากในวรรคสามบัญญัติว่า “หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล” เนื่องจากคำถามนำโดยปกติศาลจะเป็นผู้ถาม คู่ความไม่สามารถถามนำได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๓๙

มาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

(๑) พยานบุคคลที่ศาลเรียกมาเองตามมาตรา ๓๙

(๒) บุคคลซึ่งมาให้ถ้อยคำและบุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๖ วรรคสองและวรรคสาม

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นตามมาตรา ๔๑”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ ศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความตามสมควร ในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... กล่าวว่า ประเด็นการสืบพยานผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ คณะอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษาแล้วเห็นว่าเป็นการบัญญัติวิธีปฏิบัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหลายเรื่องแม้จะไม่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็สามารถปฏิบัติได้อยู่แล้ว โดยเฉพาะการบัญญัติในส่วนวิธีการดำเนินการบางกรณีศาลมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนได้ หรือศาลอาจใช้ดุลพินิจนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมได้ เช่น การสืบพยานผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น ถึงแม้ไม่มีบัญญัติร่างมาตรา ๔๑ ไว้ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป ดังนั้น การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวอาจเกิดปัญหาตีความได้ว่าเรื่องใดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายศาลไม่มีอำนาจดำเนินการใช้หรือไม่ คณะอนุกรรมการจึงมีความเห็นว่าแนวปฏิบัติเรื่องใดที่จะบัญญัติไว้ในกฎหมาย ควรเป็นแนวปฏิบัติสำคัญเท่านั้นที่จะบัญญัติในกฎหมาย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรานี้เป็นการยืนยันระบบไต่สวนเนื่องจากศาลมีอำนาจในการขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ ซึ่งแตกต่างจากระบบกล่าวหา ศาลไม่มีอำนาจสืบพยานผู้เชี่ยวชาญด้วยตัวศาลเองได้ อย่างไรก็ตาม ร่างมาตรานี้ให้สิทธิคู่ความในการนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อหักล้างพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลเรียกมาได้ด้วย

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... กล่าวว่า ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลมได้ด้วย แต่ในทางปฏิบัติศาลจะไม่ใช้ดุลพินิจดังกล่าว ดังนั้น ควรบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ศาลใช้ดุลพินิจดังกล่าว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในอดีตศาลฎีกาเคยสรุปข้อเท็จจริงที่ไม่มีในสำนวน เช่น นาย ก กระทำ ความผิดในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่มีการกล่าวหาว่านาย ข ซึ่งเกิดในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ร่วมกระทำความผิดกับนาย ก ด้วย โดยศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า นาย ข เป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับนาย ก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาย ข เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ศาลมีอำนาจที่จะเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗ ซึ่งมีการอนุโลมไปใช้ในการพิจารณาคดีอาญาด้วย

โดยมาตรา ๑๕ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ผ่านมามีกรณีที่อัยการหรืออัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองฎีกาในหน้าแรกของฎีกาที่ต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกา แต่ศาลชั้นต้นไม่เห็นการลงลายมือชื่อรับรองฎีกาดังกล่าวและมีคำสั่งไม่รับฎีกานั้นซึ่งเป็นการพิจารณาที่ผิดระเบียบ เมื่อสำนวนขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา ศาลฎีกาจึงเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบนั้น จากนั้นมาในทางปฏิบัติอัยการหรืออัยการสูงสุดจะทำหนังสือรับรองฎีกาแยกต่างหากจากฎีกาของคู่ความเพื่อให้ศาลเห็นได้อย่างชัดเจน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๑

มาตรา ๔๒

“มาตรา ๔๒ เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น โจทก์และจำเลยมีสิทธิแถลงปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด แล้วให้องค์คณะผู้พิพากษามีคำพิพากษาและให้อ่านคำพิพากษาในศาลโดยเปิดเผยภายในเจ็ดวันนับแต่วันเสร็จการพิจารณา ถ้ามีเหตุสมควรจะเลื่อนการอ่านไปก่อนก็ได้แต่ต้องไม่เกินสิบสี่วันและต้องบันทึกเหตุนั้นไว้

ในกรณีที่ศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่ง แต่จำเลยที่ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรกำหนดให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ก็จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้และร่างมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการพิจารณาคดีอาญาโดยปกติแล้วจะต้องพิจารณาคดีต่อหน้าจำเลย และสอบถามว่า การกำหนดให้พิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้นั้นองค์กรใดจะเป็นผู้พิจารณาว่าควรกำหนดไว้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาว่าควรกำหนดให้พิจารณาคดีลับหลังจำเลยหรือไม่

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้พิจารณาคดีลับหลังจำเลยซึ่งขัดกับหลักการพิจารณาคดีอาญาต่อหน้าจำเลยจะทำให้เกิดการคัดค้านหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากจำเลยไม่มาศาลเองโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ชอบที่จะพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ การที่จำเลยหนีคดีไปทำให้กระบวนการพิจารณาคดีต้องสะดุดหยุดลงซึ่งไม่เป็นธรรมกับสังคมจึงควรกำหนดให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากกำหนดให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ ก็จะต้องมีกระบวนการพิสูจน์ให้ได้อย่างชัดเจนว่าจำเลยไม่มาศาลโดยไม่มีเหตุอันสมควรอย่างแท้จริง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากจำเลยไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาหรือไม่มาตามกำหนดนัดของพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ถือว่าจำเลยหนีแล้ว โดยปกติจำเลยในคดีอาญาสามารถร้องขอต่อศาลให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ ประกอบกับจำเลยมีทนายความทำหน้าที่ในการแก้ต่างให้อยู่ด้วยแล้ว หากจำเลยสมัครใจไม่มาศาลเองก็เท่ากับว่ายอมให้ศาลพิจารณาคดีลับหลังตนเองได้ และถ้าจำเลยหนี

ก็เท่ากับว่าจำเลยไม่ตั้งใจที่จะต่อสู้คดี ในประเด็นนี้จะต้องนำไปสอบถามศาลฎีกาว่ารับได้หรือไม่ที่จะให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย หากศาลฎีกายอมรับได้และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเองก็เห็นด้วยว่าควรกำหนดให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ต้องแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้และร่างมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน และเมื่อกำหนดให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ก็ไม่จำเป็นต้องขยายอายุความในการดำเนินคดีออกไปอีก เพราะเมื่อไม่มีตัวจำเลยอายุความก็จะสะดุดหยุดลง หากจำเลยต้องการหนีก็ต้องหนีตลอดชีวิต ทั้งนี้ ในบทเฉพาะกาลอาจกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่อยู่ในระหว่างการหลบหนีการดำเนินคดีที่เข้ามามอบตัวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือศาลจะได้รับการยกเว้นโทษ ส่วนผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ยังหลบหนีต่อไปให้ถือว่าเป็นการหนีตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และให้อายุความในคดีนั้นสะดุดหยุดลง

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีที่จำเลยมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถมาศาลได้ ศาลจะให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยนั้นอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากจำเลยมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถมาศาลได้ จำเลยก็สามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขอเลื่อนการพิจารณาคดีได้

- มีกรรมการสอบถามว่า หากเป็นกรณีที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาไปแล้วจำเลยจะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้จำเลยไม่มาศาลแต่จำเลยมีทนายความทำหน้าที่ในการแก้ต่างให้อยู่แล้ว แม้จำเลยไม่มาศาลก็ไม่มีผลกระทบต่อการแก้ต่างของทนายความจำเลยแต่อย่างใด เพราะผู้ที่ทำหน้าที่ในการแก้ต่างให้กับจำเลยคือทนายจำเลย กรณีที่จำเลยไม่มาศาลโดยไม่มีเหตุอันสมควรเท่ากับว่าจำเลยมาศาลด้วยมือไม่สะอาดรักษาเพียงสิทธิแต่ไม่ยอมทำหน้าที่ของตนเองในศาล

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๒

มาตรา ๔๓

“มาตรา ๔๓ พยานบุคคลในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญากำหนดไว้อย่างไรเหตุใดจึงต้องกำหนดไว้ในร่างมาตรานี้ และหากไม่กำหนดไว้พยานจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองหรือไม่อย่างไร

นางชื่นสมน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า มาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติว่า

“มาตรา ๘ พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้

(๑) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๒) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา

(๓) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิด

ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

(๔) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันโดยกลุ่มอาชญากรที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการวางเครือข่ายเป็นขบวนการหรือองค์กรลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน

(๕) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

(๖) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน”

โดยความในร่างมาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อให้สามารถนำมาตราการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยาน ในคดีอาญามาใช้คุ้มครองพยานตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้โดยไม่ต้องมีการตีความ ทั้งนี้ ร่างมาตรานี้กำหนดไว้ในลักษณะเช่นเดียวกับความในมาตรา ๓๐ ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๓ ให้ถือว่าพยานบุคคลในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็น พยานที่อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๓

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ การริบทรัพย์สินในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม นอกจากศาลจะมีอำนาจริบทรัพย์สินตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

ในการที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินตาม (๑) ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ามิใช่วิธีการอื่นที่จะทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินตาม (๑) ในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแทนการริบทรัพย์สิน

หากการดำเนินการตามวรรคสามไม่เป็นผล ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นในภายหลังก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัษฎกร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้ อาจไม่สอดคล้องกับความในมาตรา ๒๓๔ ของรัฐธรรมนูญ

เพราะความในมาตรา ๒๓๕ วรรคห้ากำหนดว่า “ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน” แต่ความใน (๑) ของร่างมาตรานี้กำหนดให้ริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดด้วย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ศาลริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว

ประธานกรรมการสอบถามว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดฐานซื้อสิทธิขายเสียง ทรัพย์สินที่ผู้ขายเสียงรับไว้เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดฐานซื้อสิทธิขายเสียง คือ เงินที่ใช้ในการซื้อสิทธิขายเสียง

ประธานกรรมการสอบถามว่า เมื่อเงินที่ใช้ในการซื้อสิทธิขายเสียงจ่ายให้กับผู้ขายเสียงไปแล้วจะริบได้อย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ริบตามมูลค่าที่กำหนดใน (๒) ของร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการสอบถามว่า จะริบเงินจากผู้ที่ยายเสียงใช่หรือไม่

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรานี้นำมาจากความในมาตรา ๓๑ ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

- กรณีผู้กระทำความผิดใช้วิธีการโทรศัพท์เพื่อเรียกรับสินบน โทรศัพท์นั้นก็จะเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ส่วนในคดีที่เกี่ยวกับการทุจริตนั้นไม่แน่ใจว่าทรัพย์สินใดเป็นวัตถุหรือทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๑) กำหนดในลักษณะเหมือนกับว่าให้ริบเงินที่ผู้อื่นได้รับไปจากการกระทำความผิด ในประเด็นนี้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองควรพิจารณาว่า ความในร่างมาตรานี้เกี่ยวพันถึงความผิดฐานใดบ้าง หากเป็นความผิดเกี่ยวกับการกระทำทุจริตก็น่าจะริบได้เฉพาะทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น ส่วนกรณีที่เป็นความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติก็ริบได้เฉพาะเงินส่วนที่ร่ำรวยผิดปกติเท่านั้นเช่นกัน เพราะเงินส่วนที่ร่ำรวยผิดปกตินั้นไม่ได้มีการใช้ในการกระทำความผิด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การริบทรัพย์สินมีการกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๔๕ ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การริบทรัพย์สินตามความในร่างมาตรา ๔๕ น่าจะเหมาะสมแล้ว ส่วนความในร่างมาตรานี้จะต้องพิจารณาว่าการริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดจะใช้บังคับกับกรณีใดบ้าง และหากทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นแล้วจะต้องดำเนินการอย่างไร และความใน (๒) ของร่างมาตรานี้จะใช้บังคับกรณีใดบ้าง

- มีกรรมการแสดงสอบถามว่า กรณีที่รับสินบนซึ่งเป็นเงินที่ซ่อนอยู่ในตู้เย็นจะถือว่าเงินและตู้เย็นนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเป็นการดำเนินคดีกับผู้ให้เงินสินบน เงินและตู้เย็นก็เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด แต่ถ้าฟ้องผู้รับเงินสินบนเงินและตู้เย็นก็ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด แต่เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๔

มาตรา ๔๕

“มาตรา ๔๕ การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม บรรดาทรัพย์สินดังต่อไปนี้ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดในลักษณะเดียวกันตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือตามกฎหมายอื่น

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่ได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

(๔) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

(๕) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความใน (๔) มีความหมายกว้างเพียงใด กรณีที่ได้รับที่ดินมาจากการกระทำความผิดแล้วนำไปให้กับบุคคลอื่นจะเข้าข่ายทรัพย์สินที่อาจถูกริบตามความใน (๔) หรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความประสงค์ของร่างมาตรา ๔๔ คือ การริบทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนความในร่างมาตรานี้ คือ การริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิด ส่วนความใน (๔) ของร่างมาตรานี้ น่าจะประสงค์จะริบจากมูลค่าของทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการจำหน่าย จ่าย โอนไปให้กับบุคคลอื่น

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเป็นกรณีให้โดยเสนหาผู้กระทำความผิดก็จะไม่ได้รับเงินจากการโอนทรัพย์สินดังกล่าว

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งอาจต้องกำหนดไว้เพิ่มเติมในร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในร่างมาตรานี้ ประสงค์ที่จะให้ริบทรัพย์สินที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนในทอดที่สองหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้ มีความประสงค์ให้ครอบคลุมถึงการจำหน่าย จ่าย โอนในทอดที่สองด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้หากประสงค์ที่จะให้ครอบคลุมถึงการจำหน่าย จ่าย โอนในทอดที่สองและทอดต่อ ๆ มาด้วยจะต้องกำหนดเงื่อนไขให้ชัดเจนว่า จะริบทรัพย์สินได้ก็ต่อเมื่อบุคคลที่รับการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้นรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้ นำมาจากหลักการในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ แต่กำหนดไว้ยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ความในมาตรา ๒๓๕ ของร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ริบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่น่าเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปซื้อทรัพย์สิน จะต้องไปตามริบเงินคืนจากผู้ขายทรัพย์สินนั้นหรือไม่อย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า หากผู้ขายทรัพย์สินไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดก็ไม่สามารถริบเงินคืนจากผู้ขายทรัพย์สินได้ กรณีเช่นนี้จะต้องไปริบจากทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า ในบางกรณีก็เป็นเรื่องยากที่จะพิสูจน์ว่าผู้ขายทรัพย์สินมีส่วนรู้เห็นกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ และในกรณีที่มีการโอนทรัพย์สินให้บุคคลอื่น ๆ ต่อไป ทรัพย์สินนั้นจะริบได้หรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ขายทรัพย์สินนั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้ที่รับทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดไว้อาจมีความผิดฐานรับของโจร

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากไม่รู้ว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ไม่มีความผิดฐานรับของโจร

นางชื่นสมน นิเวทวงศ์ ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๔๔ ร่างมาตรา ๔๕ และร่างมาตรา ๔๖ นำมาจากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยความในร่างมาตรา ๔๖ กำหนดให้ศาลริบทรัพย์สินตามมูลค่าได้ด้วยในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่สามารถเรียกคืนได้แล้ว ส่วนร่างมาตรา ๔๔ เป็นการริบทรัพย์สินในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดอื่นที่ไม่ใช่ความผิดฐานรับหรือให้สินบน ทั้งนี้ การริบทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิดฐานรับหรือให้สินบน หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมจะกำหนดไว้ในร่างมาตรานี้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ในลักษณะที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ อาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน และทำให้ศาลพิจารณาริบทรัพย์สินแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจกำหนดไว้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้นำเรื่องการริบทรัพย์สินที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้นำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลมก็อาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ ทั้งนี้ มอบหมายให้คณะกรรมการกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตรวจสอบว่า ความในร่างมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ สอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่อย่างไร รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เกี่ยวข้องด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๕

มาตรา ๔๖

“มาตรา ๔๖ ในการพิพากษาคดีหรือภายหลังจากนั้น ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่า สิ่งที่ศาลจะสั่งริบหรือได้สั่งริบ โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น หรือการติดตามเอาคืนจะกระทำไม่ได้โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่น ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และสั่งให้ผู้มีหน้าที่ต้องส่งสิ่งที่ศาลสั่งริบชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การกำหนดมูลค่าตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่มีการนำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นหรือในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งที่ศาลสั่งริบในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ให้ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนสิ่งนั้น แล้วแต่กรณี

ในการสั่งให้บุคคลชำระเงินตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียวหรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี และถ้าผู้นั้นไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลนั้นได้ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังค้างชำระ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรานี้มีประเด็นที่จะต้องพิจารณา คือ กฎหมายใดกำหนดให้ศาลคิดดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนด และควรกำหนดให้ศาลคิดดอกเบี้ยเองหรือไม่อย่างไร

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๖

หมวด ๓ การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

“หมวด ๓

การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๓ การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยไม่มีภาระแก้ไข

มาตรา ๔๗

“มาตรา ๔๗ ในการพิจารณาพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะเหตุรั่วรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ เว้นแต่มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๔ และ ๔๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “ในการพิจารณาพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะเหตุรั่วรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ เว้นแต่มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๔ และ มาตรา ๔๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตรวจสอบว่าร่างมาตราต่าง ๆ ที่ยกเว้นไม่ให้นำมาใช้บังคับในการพิจารณาพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะเหตุรั่วรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามความในร่างมาตรานี้เป็นเรื่องใดบ้าง และในเรื่องดังกล่าวนั้นมีการกำหนดวิธีการดำเนินการไว้เป็นพิเศษต่างหากแล้วหรือไม่ หากมีการกำหนดไว้แล้วมีการกำหนดรายละเอียดไว้อย่างไรบ้าง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๗

มาตรา ๔๘

“มาตรา ๔๘ คำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน นอกจากจะต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหารั่วรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติแล้ว จะต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินและสถานที่ตั้งของทรัพย์สินที่ขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ชื่อ และที่อยู่ของผู้ครอบครองหรือมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในขณะยื่นคำร้องด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๘

มาตรา ๔๙

“มาตรา ๔๙ เมื่อได้รับคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ศาลประกาศคำร้องดังกล่าวในที่เปิดเผยตามวิธีการในข้อกำหนดตามมาตรา ๑๙

บุคคลภายนอกอาจร้องคัดค้านเข้ามาในคดีได้ แต่ต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจเกิดกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินไม่ได้ร้องคัดค้านเข้ามาในคดีก่อนศาลมีคำพิพากษา เพราะไม่สนใจประกาศคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินก็ได้

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า ในคดีอาญาอื่นนอกจากคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีการกำหนดให้เจ้าของทรัพย์สินสามารถร้องคัดค้านการริบทรัพย์สินได้หรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในคดีอาญาทั่วไปผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินและมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคืนทรัพย์สินที่ศาลริบไว้ได้ แต่ในการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ด้วยแม้ศาลพิพากษาไปแล้วก็สามารถยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินซึ่งแตกต่างจากร่างมาตรานี้ที่กำหนดให้คัดค้านก่อนศาลมีคำพิพากษา และสอบถามว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดใช้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วนจะต้องดำเนินการอย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวต้องคำนวณตามมูลค่าของทรัพย์สินหรือเงินทั้งหมดทั้งในส่วนที่ยังเหลืออยู่และส่วนที่ใช้ไปแล้ว และเมื่อผู้กระทำความผิดตายก็ต้องไปเรียกเอาคืนจากกองมรดก

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้ลงโทษจำคุกแทนการสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีทรัพย์สินจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเป็นมาตรการในทางแพ่งมิใช่โทษในทางอาญาจึงไม่อาจกำหนดให้ลงโทษจำคุกแทนการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๙

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๕๐ ผู้ใดกล่าวอ้างโต้แย้งว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติที่ดี มิได้เป็นทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติที่ดี ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ต่อศาล

ถ้าผู้มีภาระการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ หรือมิได้เป็นทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นคนวิกลจริตไม่อยู่ในภาวะทำการพิสูจน์ต่อศาลได้ หรือผู้ที่กล่าวอ้างโต้แย้งเป็นทนายหรือผู้จัดการมรดก ให้ศาลคำนึงถึงความสามารถในการพิสูจน์ของบุคคลดังกล่าวและพิจารณาพิพากษาตามที่เห็นเป็นการยุติธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติไว้ด้วย โดยต้องกำหนดว่าต้องมีหลักฐานพอสมควรที่แสดงให้เห็นว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติเสียก่อนจึงจะดำเนินการตามร่างมาตรานี้ต่อไปได้ ทั้งนี้ ในการพิสูจน์ว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่จะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ประการอื่นประกอบที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการร่ำรวยที่ผิดปกติด้วย ไม่ใช่พิจารณาเปรียบเทียบจากรายรับ รายจ่าย และเงินออมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

นางชื่นสมน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้นิยามความว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” หมายถึง การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่รายรับ รายจ่าย และเงินออมแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยก็เป็นเรื่องยากที่จะพิสูจน์ได้ว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการพิจารณาว่าร่ำรวยผิดปกติหรือไม่ จะต้องพิจารณาแหล่งที่มาของรายได้ รวมทั้งอาชีพของผู้ที่ถูกตรวจสอบ

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีเป็นเงินส่วนต่างเพียงเล็กน้อยที่สามีสูกซ่อนภริยาไว้ไม่เข้าข่ายร่ำรวยผิดปกติ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากเงินที่สามีสูกซ่อนภริยาไว้มีจำนวนมากก็อาจเข้าข่ายพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... กล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่ไว้ด้วย และต้องกำหนดให้มีกระบวนการในการโต้แย้งคัดค้านไว้ด้วยเช่นกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า จากคำนิยามของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งถือว่าการมีทรัพย์สินจำนวนมากผิดปกติถือว่าเป็นพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทำให้ผู้ถูกตรวจสอบที่ได้รับทรัพย์สินจากการให้โดยเสนหาจำนวนมากเป็นผู้ที่ร่ำรวยผิดปกติด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้ถูกตรวจสอบซึ่งได้รับทรัพย์สินที่ได้จากการให้โดยเสนหาดังกล่าวจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวเป็นพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่เสียก่อนจึงจะดำเนินการต่อไปได้

นางชื่นสมน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะเป็นผู้ไต่สวนกรณีที่มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติจากการเริ่มต้นคดีด้วยตนเองหรือจากข้อกล่าวหาของบุคคลอื่น และเมื่อมีมติว่ากรณีนั้นเป็นการร่ำรวยผิดปกติจะส่งเรื่องไปให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า การพิสูจน์พฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีเงินมากผิดปกติเท่านั้น ไม่ได้พิจารณาหลักเกณฑ์อื่นประกอบด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงที่มาของเงินได้ก็น่าจะไม่เข้าข่ายร่ำรวยผิดปกติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติ นั้น หากผู้ถูกกล่าวหาพิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินไม่ได้ว่ามีที่มาอย่างไรย่อมถือว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ แต่กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกกล่าวหาว่ามีทรัพย์สินมากผิดปกติ ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีภาระต้องนำสืบพิสูจน์แก้ข้อกล่าวหาดังกล่าว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การพิจารณาว่ามีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือไม่นั้น อาจจะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณา โดยต้องคำนึงถึงฐานะ และอาชีพ ของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการตรวจสอบว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่นั้น ในทางปฏิบัติคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะตรวจสอบว่าเหตุใดจึงมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น โดยจะให้ผู้ถูกกล่าวหาแสดงที่มาของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น หากผู้ถูกกล่าวหาสามารถแสดงถึงที่มาของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น และมีที่มาของทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหากผู้ถูกกล่าวหาสามารถชี้แจงในประเด็นที่มาของทรัพย์สินได้ก็ย่อมถือว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวมีทรัพย์สินมากโดยปกติ จึงไม่มีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติ อย่างไรก็ตาม หากผู้ถูกกล่าวหาที่มีทรัพย์สินมากและมีที่มาอันไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ถือว่า มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพิจารณาถึงคำนิยามของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ ซึ่งคำว่า “มีทรัพย์สินมากผิดปกติ” นั้น ต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับฐานะทางสังคมของบุคคลทั่วไป หากบุคคลผู้ถูกกล่าวหา มีทรัพย์สินมากกว่าคนปกติทั่วไปก็ย่อมถือว่าร่ำรวยผิดปกติเพราะมีทรัพย์สินมากผิดปกติ ซึ่งจะแตกต่างจากกรณีการมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติที่สามารถนำทรัพย์สินที่มีก่อนการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาพิจารณาเปรียบเทียบได้ว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะมีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงบัญชีทรัพย์สินที่ได้แสดงไว้ก่อนการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาจะต้องแสดงให้เห็นถึงที่มาของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นว่ามาจากแหล่งใด ดังนั้น จึงเป็นเหตุที่ความในร่างมาตรา ๕๐ กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักพิจารณาสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการตั้งข้อกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่

- การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ นั้น อาจมีที่มาจากเจตนาความหมายของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” ประกอบกับอาจมีสาเหตุมาจากกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองบางคนมีทรัพย์สินมากผิดปกติ ซึ่งผู้ร้องเรียนไม่รู้ที่มาที่ไปของทรัพย์สิน โดยรู้แต่เพียงว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนดังกล่าวมีทรัพย์สินมากผิดปกติเท่านั้น จึงอาจเป็นที่มาในการบัญญัติคำนิยามของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” โดยให้หมายความรวมถึงการที่มีทรัพย์สินมากผิดปกติด้วย เพื่อให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสามารถตรวจสอบในกรณีดังกล่าวได้ด้วย

นางชิ้นสมน นีวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ความว่า “การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ” เป็นความหมายของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” ซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยได้มีการบัญญัติความหมายของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้รับทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือไม่ จะต้องพิจารณาทรัพย์สินก่อนเข้ามามีตำแหน่งทางการเมือง ด้วยวิธีการนำทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนเข้าดำรง

ตำแหน่งมาพิจารณาเปรียบเทียบกับทรัพย์สินที่ได้มาหลังจากดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ มิใช่ประเด็นการมีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติ เนื่องจากการนิยามความหมายของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” หมายความว่าทรัพย์สินมากผิดปกติรวมอยู่ด้วย ซึ่งในความเป็นจริงผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจมีฐานะร่ำรวยมาก่อนได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งก็ได้ การบัญญัตินิยามความหมายในลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้ที่มิใช่ฐานะร่ำรวยมาก่อนดำรงตำแหน่ง มีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติได้เมื่อบุคคลดังกล่าวเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งกฎหมายถือว่ากรณีดังกล่าวเป็นผู้ร่ำรวยผิดปกติ และเมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” สามารถแยกความหมายได้สี่ประการ คือ

๑) มีทรัพย์สินมากผิดปกติ

๒) มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ

๓) มีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ

๔) ได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในกรณีที่มีทรัพย์สินมากผิดปกติอาจยังไม่มีผิดในทันที แต่จะมีความผิดก็ต่อเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ตรวจสอบแล้วมีเหตุสงสัยว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตั้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหา ก็จะตั้งข้อหาว่าร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทนิยามคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” ได้มีการบัญญัติความหมายไว้แล้ว แต่กรณีที่เป็นประเด็นปัญหา คือ การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองบางคนอาจมีฐานะร่ำรวยมาก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ควรถือว่าเป็นความผิดแต่กฎหมายกลับบัญญัติให้ถือเป็นความผิดในข้อหาร่ำรวยผิดปกติ ดังนั้น การนิยามความหมายของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงไม่ควรให้ความหมายรวมถึงการมีทรัพย์สินมากผิดปกติที่มีอยู่ก่อนดำรงตำแหน่งและได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าในการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... จะต้องนำประเด็นการนิยามความหมายของคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” มาบัญญัติความหมายให้มีความชัดเจน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... จะมีเนื้อหาของบทบัญญัติบางประการที่ซ้ำซ้อนกับบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ....

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่มีบทบัญญัติซ้ำซ้อนกันบ้างในบางประการ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าว ล้วนเป็นการบัญญัติที่มีความเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ กล่าวคือ ๑) มีหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง โดยจะส่งสำนวนการสอบสวนเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๒) มีหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่ำลงมาซึ่งจะส่งสำนวนฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมทั่วไป

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ปัจจุบันเทียบเท่าตำแหน่งผู้พิพากษาชั้น ๔ ซึ่งการกำหนดตำแหน่งของผู้พิพากษาในปัจจุบัน มีด้วยกันห้าชั้น สำหรับตำแหน่งผู้พิพากษาชั้น ๕ คือ ประธานศาลฎีกา ส่วนผู้พิพากษาชั้น ๒ ผู้พิพากษาชั้น ๓ และผู้พิพากษาชั้น ๔ นั้น สามารถเข้ามาเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาในกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาได้ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาประมาณสามร้อยห้าสิบคน ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา (ผู้ช่วยใหญ่) แปดสิบสี่คน เทียบเท่าผู้พิพากษาชั้น ๔ และดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา (ผู้ช่วยเล็ก) สองร้อยห้าสิบแปดคน เทียบเท่าผู้พิพากษาชั้น ๒ และผู้พิพากษาชั้น ๓

ประธานกรรมการสอบถามว่า ตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาได้มีการกำหนดตำแหน่งไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือไม่

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา (ผู้ช่วยใหญ่) จะเทียบเท่ากับตำแหน่งผู้พิพากษาชั้น ๔ ซึ่งต้องดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ขึ้นไป ทั้งนี้ ได้ระบุตำแหน่งผู้พิพากษาชั้น ๔ ไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ด้วย

- มีกรรมการสอบถามว่า ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกากำหนดให้มีผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา ที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือองค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกามาจากผู้พิพากษาผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือไม่

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง องค์คณะผู้พิพากษาจะมาจากผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๕๐

จากนั้น ประธานกรรมการสอบถามถึงผลการจัดโครงการสัมมนารับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... โดยนางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... รายงานต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ในภาพรวมคณะอนุกรรมการได้รับข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากผู้แทนองค์กรเอกชนบางองค์กรมีการศึกษาและเตรียมความพร้อมในการนำเสนอความคิดเห็นมาเป็นอย่างดี จึงทำให้คณะอนุกรรมการได้รับฟังความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบการพิจารณาศึกษาหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะในบางประเด็นไม่อาจนำมาเป็นหลักในการพิจารณาได้ อาทิ

๑. ไม่ควรกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า ต้องมีสัญชาติไทย โดยการเกิด

๒. ไม่ควรกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า ต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

ทั้งนี้ ในเบื้องต้นได้มีการชี้แจงแก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาว่า ข้อเสนอแนะดังกล่าวไม่สามารถนำมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ เนื่องจากเป็นการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่ขัดกับร่างรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม ในเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาสามารถที่จะ

บัญญัติให้มีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปารีส (The Paris Principles) และให้สอดคล้องกับข้อพิจารณาของคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ICC) ที่ให้เหตุผลในการลดอันดับสถานะด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยว่าคณะกรรมการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทยไม่มีความหลากหลาย ดังนั้น จึงอาจกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสรรหาไว้โดยเฉพาะ โดยไม่ควรนำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาใช้กับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการสรรหาทั้งหมด นอกจากนี้ ในส่วนขององค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหานั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาเสนอให้ลดสัดส่วนของกรรมการที่มาจากฝ่ายตุลาการลง

นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกคณะกรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในกรณีที่มีการเสนอให้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด หรือไม่ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รวมทั้งไม่นำเรื่องการเคยถูกลงโทษจำคุกมาบัญญัติเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามนั้น ซึ่งประเด็นข้อเสนอนี้ดังกล่าว ไม่สามารถนำมาบัญญัติให้ขัดหรือแย้งกับร่างรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากมาตรา ๒๑๖ ของร่างรัฐธรรมนูญนี้ ได้บัญญัติให้นำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามทั่วไปตามมาตรา ๒๑๖ มาใช้บังคับกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการในองค์กรอิสระทุกองค์กรด้วย ดังนั้น ข้อเสนอแนะดังกล่าวจึงไม่สามารถนำมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ได้อย่างไรก็ตาม คุณสมบัติเฉพาะของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถที่จะบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในประเด็นคุณสมบัติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องกำหนดให้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดนั้น เนื่องจากกรรมการในองค์กรอิสระเป็นองค์กรที่มีหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ จึงจำเป็นต้องบัญญัติให้นำคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้บังคับกับกรรมการในองค์กรอิสระด้วย ดังนั้น ในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามทั่วไปที่ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติไว้แล้ว ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงไม่สามารถที่จะบัญญัติให้มีความแตกต่างหรือขัดกับร่างรัฐธรรมนูญได้

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันจันทร์ ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๕๐ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ
 วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นवलสง
นิติกรชำนาญการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวณิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์